

การเปิดเผยรายงานความยั่งยืนของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ปรีชา จินดาหลวง*, ชัยยศ สัมฤทธิ์สกุล**, อรุณี ยศบุตร**, ทัดพงศ์ อวิโรธนานนท์**

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจการเปิดเผยข้อมูลรายงานความยั่งยืนของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 517 บริษัท วิธีการศึกษาใช้ข้อมูลทุติยภูมิเก็บรวบรวมข้อมูลจากการเปิดเผยข้อมูลรายงานความยั่งยืนและมีข้อมูลผลการดำเนินงานในปี พ.ศ. 2565 โดยดัชนีการเปิดเผยข้อมูลใช้กระดาษทำการแบบประเมินผลแบบตัวเลือกรายงาน Global Reporting Initiative Version 4.0 (GRI G4) และใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์เชิงสำรวจ เมื่อวิเคราะห์ตามมิติความยั่งยืน 3 ด้าน คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม พบว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการเปิดเผยข้อมูลรายงานความยั่งยืนคะแนนเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับน้อยที่ 41.10 คะแนน จาก 88 คะแนน (46.70%) โดยบริษัทในอุตสาหกรรมการผลิตมีคะแนนรวมเฉลี่ย 44.21 คะแนน ซึ่งมีอุตสาหกรรมเทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดที่ 53.10 และอุตสาหกรรมทรัพยากรมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดที่ 39.10 และสำหรับบริษัทในอุตสาหกรรมที่ใช้การผลิตคิดเป็นคะแนนรวมเฉลี่ย 41.98 คะแนน โดยอุตสาหกรรมทรัพยากรมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดที่ 46.00 และอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดที่ 34.10 ซึ่งแตกต่างจากอุตสาหกรรมการผลิต จะเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมการผลิตมีแนวโน้มการเปิดเผยข้อมูลรายงานความยั่งยืนมากกว่าอุตสาหกรรมที่ใช้การผลิต

คำสำคัญ : รายงานความยั่งยืน, บริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, Global reporting initiative version 4.0

* นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

Corresponding author, email: parisa.maejo@gmail.com, Tel. 085-682-3935

Received : August 16, 2023; Revised : February 5, 2024; Accepted : February 27, 2024

Disclosure of the Company's Sustainability Report in the Stock Exchange of Thailand

Parisa Jindaluang*, Chaiyot Sumritsakun**, Arunee Yodbutr**, Thatphong Awirothananon**

Abstract

This research aims to explore the disclosure of sustainability reports of 517 listed companies in the Stock Exchange of Thailand for Year 2022. The disclosure index uses a paper-based multiple choices assessment based on the Global Reporting Initiative Version 4.0 (GRI G4) and descriptive statistics are used for exploratory analysis. When analyzing 3 dimensions of sustainability: economy, society and environment. It was found that companies listed on the Stock Exchange of Thailand disclose information about sustainability reports with average of 41.10 points out of 88 points (46.70%). Companies in the manufacturing industry had an average overall score of 44.21, with the technology industry having the highest average of 53.10 and resource industry has the least average of 39.10. For non-manufacturing industries, the average overall score was 41.98, with the resources industry having the highest average of 46.00 and the real estate industry is the least average of 34.10. Unlike the manufacturing industry, it is evident that manufacturing industries are more likely to disclose sustainability reports than non-manufacturing industries.

Keywords : Sustainability report, Listed company in stock exchange of Thailand, Global reporting initiative version 4.0

* Student of Doctor of Philosophy Program in Accounting, Faculty of Business Administration Maejo University

** Assistant Professor Faculty of Business Administration Maejo University.

Corresponding author, email: parisa.maejo@gmail.com, Tel. 085-682-3935

Received : August 16, 2023; **Revised :** February 5, 2024; **Accepted :** February 27, 2024

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ยุคปัจจุบันสิ่งที่ผู้บริหารและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตระหนักมิใช่เพียงแค่ผลการดำเนินงานทางด้านการเงินเพียงอย่างเดียว ยิ่งสถานการณ์ในโลกปัจจุบันกับความท้าทายหลักในสังคมของเราที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความยากจนและความเหลื่อมล้ำ จากการเติบโตของประชากรทำให้มลพิษและต้นทุนพลังงานและทรัพยากรเพิ่มขึ้น จึงเกิดเป็นปัญหาทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม (Garza-Reyes, 2015) มีหลายปัจจัยในการดำเนินงานของธุรกิจที่มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม เกิดวิกฤตการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมมากมายซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อโลกของเราอย่างมีนัยสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นจากการผลิตที่ทำให้เกิดของเสียจำนวนมาก การทำอุตสาหกรรมที่สร้างฝุ่นหรือของเสียจากกากอุตสาหกรรม การดำเนินงานของธุรกิจในการใช้พลังงานมากจนเกินไป จนก่อให้เกิดมลภาวะ อุบัติภัยด้านสิ่งแวดล้อมที่รุนแรงและขยายวงกว้างมากขึ้น (Yigitcanlar & Lee, 2014) ทำให้กิจการที่มุ่งเน้นและยึดถือหลักการบริหารภายใต้แนวคิดกำไรสูงสุด (Maximize profit) ต่างพบกับความล้มเหลวในการดำเนินงาน ความตระหนักของผู้บริโภคและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนอกเหนือไปจากการดำเนินงานทางด้านการเงินจึงเล็งเห็นความสำคัญในการรับผิดชอบต่อสังคมและการรักษาสิ่งแวดล้อม ดังนั้นกิจการจำเป็นต้องดำเนินงานภายใต้ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมด้วย เนื่องด้วยผู้บริโภคเริ่มที่จะหันมาคำนึงถึงปัจจัยทางด้านการรักษาสิ่งแวดล้อมและความรับผิดชอบต่อสังคม และการดำเนินธุรกิจที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติเพื่อรักษาสมดุลสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศเพราะความรับผิดชอบต่อสังคมและการรักษาสิ่งแวดล้อมมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ของผู้คนที่เกี่ยวข้อง ทำให้ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นมาตรฐานของกลยุทธ์เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของกิจการ ดังนั้นกิจการทั่วโลกจึงอยู่ภายใต้แรงกดดันจากลูกค้า หน่วยงานกำกับดูแลและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อจัดการให้การดำเนินงานของกิจการอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (Garza-Reyes, 2015) ทุกกิจการจึงเพิ่มมิติในการดำเนินงานขึ้นเพื่อพัฒนาศักยภาพของธุรกิจนั้นก็คือการพัฒนาความยั่งยืนและเปิดเผยรายงานความยั่งยืนของกิจการ

การเปิดเผยรายงานความยั่งยืนเป็นแนวทางปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะเกี่ยวกับประสิทธิภาพ ผลกระทบต่อสังคม และผลกระทบด้านความยั่งยืนของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รวมไปถึงการรายงานอย่างโปร่งใสของการปฏิบัติตามเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม ซึ่งรายงานความยั่งยืนจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับกลยุทธ์ เป้าหมาย และความก้าวหน้าด้านความยั่งยืนทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านธรรมาภิบาล ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2565) ช่วยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียประเมินประสิทธิภาพด้านความยั่งยืนโดยรวมและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างยั่งยืนของกิจการ รายงานนี้ครอบคลุมถึงการดูแลสิ่งแวดล้อม ความรับผิดชอบต่อสังคม แนวปฏิบัติด้านการกำกับดูแล การจัดการห่วงโซ่อุปทาน ความเป็นอยู่ที่ดีของพนักงาน การมีส่วนร่วมของชุมชนในประเทศไทย รายงานความยั่งยืนมีบทบาทสำคัญในทางธุรกิจของประเทศไทยโดยตอบสนองวัตถุประสงค์ที่หลากหลายและขับเคลื่อนแนวทางปฏิบัติที่ยั่งยืน โดยการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนสู่สาธารณะแสดงให้เห็นถึงความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อสังคมในการดำเนินงานขององค์กร ช่วยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถประเมินประสิทธิภาพด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และด้านเศรษฐกิจ (Environment, Social, and Governance: ESG) ขององค์กร ทำให้สามารถตัดสินใจลงทุน ให้เงินกู้ หรือตัดสินใจซื้อสินค้ากับบริษัท ได้อย่างเหมาะสม โดยเกณฑ์หรือตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพที่นิยมนำมาใช้ในการประเมินรายงานความยั่งยืน คือ

Global Reporting Initiative หรือ GRI เป็นตัววัดการเปิดเผยรายงานที่เผยแพร่เกี่ยวกับผลกระทบขององค์กรต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รายงานความยั่งยืนช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้วยการให้ข้อมูลที่ครอบคลุมเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติด้านความยั่งยืน องค์กรสามารถมีส่วนร่วมในการริเริ่มจัดทำรายงานความยั่งยืน จัดการกับข้อกังวล และรวบรวมข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมนี้ช่วยสร้างความไว้วางใจ กระชับความสัมพันธ์ และส่งเสริมความร่วมมือเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน นอกจากนี้การรายงานความยั่งยืนยังช่วยองค์กรระบุและจัดการความเสี่ยงด้านความยั่งยืน สามารถประเมินและเปิดเผยความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานห่วงโซ่อุปทาน หรืออุตสาหกรรมของตน แนวทางเชิงรุกนี้ช่วยให้องค์กรสามารถลดความเสี่ยง และเพิ่มศักยภาพในระยะยาว นักลงทุนพิจารณาผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืนมากขึ้นเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจลงทุน (Luo & Tang, 2023) รายงานความยั่งยืนให้ข้อมูลเชิงลึกที่มีประโยชน์แก่นักลงทุนเกี่ยวกับแนวปฏิบัติด้าน ESG ขององค์กร ซึ่งสามารถแจ้งกลยุทธ์การลงทุนที่สอดคล้องกับเป้าหมายด้านความยั่งยืน ด้วยการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนที่ครอบคลุมและน่าเชื่อถือ องค์กรสามารถดึงดูดนักลงทุนที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมได้

ประกอบกับอุตสาหกรรมการผลิตเป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพสูงในการส่งออก และเป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมากจากการดำเนินงานของกิจการ ดังนั้นกิจการจำเป็นต้องมีการเปิดเผยรายงานความยั่งยืนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้ข้อมูลในด้านความเสี่ยง ผลกระทบจากการดำเนินงานที่ครอบคลุมด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมตามหลัก ESG (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2565) ซึ่งงานวิจัยเกี่ยวกับการเปิดเผยรายงานความยั่งยืนในประเทศไทยมีจำนวนน้อยมาก และโดยทั่วไปไม่ได้รับรู้ถึงการเปิดเผยรายงานแต่จะเน้นไปที่ตัวรายงานความยั่งยืนในรายอุตสาหกรรม ดังนั้นงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจการเปิดเผยรายงานความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำนวน 517 บริษัทตามตัวชี้วัดของ Global Reporting Initiatives Version 4.0 หรือ GRI G4 เพื่อเป็นแนวทางในการประเมินประสิทธิภาพด้านความยั่งยืนทั้ง 3 ด้าน ซึ่งจะเป็นการรายงานในด้านความเสี่ยง หรือผลกระทบจากการดำเนินงานของบริษัทที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับบริษัทได้พิจารณาถึงความเสี่ยงนี้ก่อนที่จะเข้าทำธุรกรรมกับบริษัท รายงานนี้เป็นข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพื่อให้บริษัทจดทะเบียนได้เปิดเผยข้อมูลนี้ให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียพิจารณา

วัตถุประสงค์งานวิจัย

เปรียบเทียบการเปิดเผยรายงานความยั่งยืนของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่เป็นอุตสาหกรรมการผลิตและที่มีใช้อุตสาหกรรมการผลิต

แนวคิด ทฤษฎี ทบทวนวรรณกรรม

การเปิดเผยรายงานความยั่งยืนกับทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย:

แนวทางปฏิบัติสำหรับกลยุทธ์สมัยใหม่ที่กระตุ้นกิจการให้ตระหนักถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและบรรลุผลการปฏิบัติงานที่เหนือกว่าคู่แข่ง โดยการสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียถึงผลลัพธ์ของกิจการและส่งผลไปถึงความสำเร็จของกิจการ แทนแนวคิดดั้งเดิมที่ให้

ความสำคัญกับการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันโดยมุ่งเน้นการแสวงหากำไรและการลดต้นทุนให้มากที่สุด โดยตระหนักว่าปัจจัยที่สำคัญในการผลักดันกิจการเพื่อที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายคือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเชื่อว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบจากการดำเนินงานของกิจการ (Freeman & Reed, 2010) การรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแสดงถึงการมีความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อการดำเนินกิจการอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน องค์ประกอบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแบ่งออกเป็น 2 ประเภท (Freeman & Reed, 2010) คือ

1. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก เช่น พนักงานในองค์กร ลูกค้า ผู้ผลิตวัตถุดิบ ผู้ถือหุ้น คู่แข่ง เป็นต้น
2. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรอง เช่น องค์กร ชุมชน สภาพแวดล้อม องค์กรของรัฐ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าการดำเนินกิจการควรพิจารณาถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นอย่างมาก เนื่องจากกิจการได้รับความคาดหวังจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมและรักษาสิ่งแวดล้อม (Galbreath, 2006) ทั้งนี้การคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะทำให้กิจการได้รับรู้และเข้าใจถึงโอกาสและอุปสรรค ทำให้เกิดการร่วมมือ สนับสนุน และแลกเปลี่ยนทรัพยากรกันระหว่างกิจการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นตัวผลักดันให้เกิดการพัฒนากลยุทธ์และเกิดการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันในที่สุด ดังนั้นทฤษฎีการสร้าง ความพึงพอใจให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนี้จึงเป็นพื้นฐานในการพัฒนาแนวคิดของความยั่งยืน การรับผิดชอบต่อสังคม เนื่องจากมุ่งเน้นถึงการสร้างความพึงพอใจและรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ดังนั้นทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะสอดคล้องกับงานวิจัยชิ้นนี้เนื่องจากกิจการต้องคำนึงถึงความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสำคัญเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืน โดยเชื่อมโยงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถเป็นกลไกผลักดันให้เกิดความรับผิดชอบต่อสังคม โดยความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคาดหวังให้กิจการมีความตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม และการรักษาสมดุลในระบบนิเวศ แต่ในขณะเดียวกันกิจการจำเป็นต้องบรรลุผลการดำเนินงานที่ดี เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักอีกด้วย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล จะเก็บข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary data) การเปิดเผยข้อมูล รายงานความยั่งยืนและมีข้อมูลผลการดำเนินงานในปี พ.ศ. 2565 ซึ่งแหล่งข้อมูลหาได้จากฐานข้อมูลที่มีการเปิดเผยต่อสาธารณะ ได้แก่ รายงานความยั่งยืน รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม แบบแสดงรายงานประจำปี (แบบ 56-1) และ รายงานประจำปี (56-2)

2. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวน 517 บริษัท ซึ่งเป็นบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี พ.ศ. 2565 ยกเว้นบริษัทในอุตสาหกรรมการเงินเนื่องจากมีกระบวนการทางการเงินและธุรกรรมที่ซับซ้อนและมีโครงสร้างและลักษณะเฉพาะมากกว่าอุตสาหกรรมอื่น (Yiu, Lau & Bruton, 2007) โดยจะแยกตามกลุ่มอุตสาหกรรม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม

	Total		Manufacture		Non-Manufacture	
	Count	%	Count	%	Count	%
Agriculture	67	12.96%	67	24.45%	0	0.00%
Technology	40	7.74%	9	3.28%	31	12.76%
Resources	64	12.38%	63	22.99%	1	0.41%
Industrial	92	17.79%	92	33.58%	0	0.00%
Real estate	107	20.70%	20	7.30%	87	35.80%
Service	124	23.98%	0	0.00%	124	51.03%
FMCG	23	4.45%	23	8.39%	0	0.00%
Total	517	100.0%	274	100.0%	243	100.0%

3. เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล จะเก็บข้อมูลจากรายงานความยั่งยืนที่จัดทำตามหลักสากล Global Reporting Initiative (GRI) เป็นรายงานที่เผยแพร่เกี่ยวกับผลกระทบขององค์กรต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รายงานความยั่งยืนของ Global Reporting Initiatives Version 4.0 ปี พ.ศ.2557 หรือ GRI G4 โดยประเมินผลแบบการให้คะแนน โดยจะจัดทำในรูปแบบของกระดาษทำการ (Working paper) ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ 4 หัวข้อหลัก และ 9 หัวข้อย่อย ด้านสังคม 4 หัวข้อหลัก และ 45 หัวข้อย่อย และด้านสิ่งแวดล้อม 12 หัวข้อหลัก 34 หัวข้อย่อย รวมทั้งสิ้น 88 หัวข้อย่อย คิดเป็น 88 คะแนน

ผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ ใช้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 สถิติเชิงพรรณนาของการเปิดเผยข้อมูลรายงานความยั่งยืนของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี พ.ศ. 2565

	Total				Manufacture				Non-Manufacture			
	Mean	%	Standard Deviation	Count	Mean	%	Standard Deviation	Count	Mean	%	Standard Deviation	Count
Econ	5.8	64.44	1.2	517	5.9	65.56	1.2	274	5.7	63.33	1.1	243
Social	22.4	49.78	5.2	517	22.1	49.11	4.6	274	22.8	50.67	5.9	243
Environment	12.9	37.94	4.6	517	13.7	40.29	3.6	274	11.9	35.00	5.3	243
Total	41.1	46.70	8.8	517	41.7	47.39	7.4	274	40.4	45.90	10.0	243

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการเปิดเผยข้อมูลรายงานความยั่งยืนคะแนนเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 41.10 คะแนน จากคะแนนเต็ม 88 คะแนน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 46.70 ของการเปิดเผยข้อมูล โดยมีการเปิดเผยรายงานความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจมากที่สุดเฉลี่ยเป็น 5.8 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 64.44 ของคะแนนด้านเศรษฐกิจ ตามมาด้วยการเปิดเผยด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 22.40 และ 12.90 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 49.78 และ 37.94 ของคะแนนด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมตามลำดับ จากข้อมูลดังกล่าวยังแสดงให้เห็นว่าเมื่อพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่า มีการกระจายของคะแนนการเปิดเผยรายงานความยั่งยืนด้านสังคมสูงเนื่องจากชุดข้อมูลมีค่าแตกต่างกันสูงในทางกลับกันคะแนนการเปิดเผยรายงานความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจมีการกระจายของคะแนนที่ต่ำข้อมูลมีการเกาะกลุ่มกันมากกว่า และหากแยกประเภทอุตสาหกรรมเป็นอุตสาหกรรมการผลิตและอุตสาหกรรมที่ไม่ใช่การผลิต จะเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมการผลิตมีคะแนนรวมเฉลี่ยในการเปิดเผยข้อมูลมากกว่าอุตสาหกรรมที่ไม่ใช่การผลิต

ตารางที่ 3 สถิติเชิงพรรณนาของการเปิดเผยข้อมูลรายงานความยั่งยืนของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแต่ละอุตสาหกรรม

	Industry															
	Agriculture				Technology				Resources				Industrial			
	Mean	%	Standard Deviation	Count	Mean	%	Standard Deviation	Count	Mean	%	Standard Deviation	Count	Mean	%	Standard Deviation	Count
Econ	5.9	65.34	1.4	67	6.2	68.33	1.2	40	5.7	63.72	1.3	64	5.8	64.25	1.1	92
Social	22.7	50.45	5.6	67	26.7	59.22	4.5	40	20.5	45.45	4.4	64	21.6	47.95	3.7	92
Environment	14.5	42.71	3.6	67	13.3	38.97	7.0	40	13.0	38.24	3.2	64	12.2	35.97	2.9	92
Total	43.1	48.98	8.4	67	46.1	52.33	10.1	40	39.2	44.53	6.8	64	39.6	44.99	5.9	92

	Industry											
	Real estate				Service				FMCG			
	Mean	%	Standard Deviation	Count	Mean	%	Standard Deviation	Count	Mean	%	Standard Deviation	Count
Econ	5.3	58.98	1.0	107	6.0	66.58	1.1	124	6.3	69.57	1.2	23
Social	19.1	42.37	4.6	107	25.1	55.72	5.1	124	23.9	53.04	3.4	23
Environment	11.7	34.50	4.0	107	12.7	37.29	5.7	124	15.8	46.42	2.8	23
Total	36.1	41.03	8.5	107	43.7	49.71	9.5	124	45.9	52.17	4.8	23

จากตารางที่ 3 โดยภาพรวมเมื่อแบ่งข้อมูลตามประเภทอุตสาหกรรมทั้ง 7 ประเภท ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร อุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค อุตสาหกรรมสินค้า อุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง อุตสาหกรรมทรัพยากร อุตสาหกรรมบริการ และอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยรวมของการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนของอุตสาหกรรมเทคโนโลยีมีค่ามากที่สุดคิดเป็น 46.1 คะแนน จากคะแนนเต็ม 88 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 52.33 ส่วนอุตสาหกรรมที่มีคะแนนเฉลี่ยรวมน้อยที่สุดคืออุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์คิดเป็น 36.1 คะแนน จากคะแนนรวม คิดเป็นร้อยละ 41.03 ทั้งนี้ อุตสาหกรรมที่เปิดเผยข้อมูลด้านเศรษฐกิจมากที่สุดคืออุตสาหกรรมอุปโภคบริโภคโดยมีคะแนนรวมเฉลี่ย 6.3 คะแนนจาก 9 คะแนน เช่นเดียวกันนี้ อุตสาหกรรมที่เปิดเผยข้อมูลด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมมากที่สุดคือ อุตสาหกรรมเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมอุปโภคบริโภคตามลำดับ ทั้งนี้อุตสาหกรรมที่มีการเปิดเผยข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดคือ อุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์

ตารางที่ 4 การเปิดเผยรายงานความยั่งยืนของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในอุตสาหกรรมการผลิต

	Industry																	
	Agriculture			Technology			Resources			Industrial			Real estate			FMCG		
	Mean	Standard Deviation	Count	Mean	Standard Deviation	Count	Mean	Standard Deviation	Count	Mean	Standard Deviation	Count	Mean	Standard Deviation	Count	Mean	Standard Deviation	Count
Econ	5.9	1.4	67	6.4	1.1	9	5.7	1.3	63	5.8	1.1	92	6.2	1.1	20	6.3	1.2	23
Social	22.7	5.6	67	27.6	5.3	9	20.4	4.5	63	21.6	3.7	92	23.0	3.1	20	23.9	3.4	23
Environment	14.5	3.6	67	19.1	6.0	9	12.9	3.2	63	12.2	2.9	92	15.3	2.6	20	15.8	2.8	23
Total	43.1	8.4	67	53.1	10.0	9	39.1	6.8	63	39.6	5.9	92	44.5	4.4	20	45.9	4.8	23

การเปิดเผยรายงานความยั่งยืนของบริษัทในอุตสาหกรรมการผลิตคิดเป็นคะแนนรวมเฉลี่ย 44.21 คะแนน โดยอุตสาหกรรมที่มีค่าเฉลี่ยการเปิดเผยรายงานความยั่งยืนสูงสุดคืออุตสาหกรรมเทคโนโลยี คะแนนรวมเฉลี่ยเป็น 53.10 คะแนน ในทางกลับกันอุตสาหกรรมที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในอุตสาหกรรมการผลิตคืออุตสาหกรรมทรัพยากรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 39.10 คะแนน ซึ่งอุตสาหกรรมที่มีการเปิดเผยความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมมากที่สุดคืออุตสาหกรรมเทคโนโลยี โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 6.40, 27.60 และ 19.10 ตามลำดับ ส่วนอุตสาหกรรมที่มีการเปิดเผยด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมน้อยที่สุดคือ อุตสาหกรรมทรัพยากร คิดเป็น 20.40 และ 12.90 คะแนน ตามลำดับ

ตารางที่ 5 การเปิดเผยรายงานความยั่งยืนของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในอุตสาหกรรมที่ใช้การผลิต

	Industry											
	Technology			Resources			Real estate			Service		
	Mean	Standard Deviation	Count	Mean	Standard Deviation	Count	Mean	Standard Deviation	Count	Mean	Standard Deviation	Count
Econ	6.1	1.2	31	6.0		1	5.1	0.9	87	6.0	1.1	124
Social	26.4	4.3	31	22.0		1	18.2	4.4	87	25.1	5.1	124
Environment	11.5	6.3	31	18.0		1	10.9	3.9	87	12.7	5.7	124
Total	44.0	9.3	31	46.0		1	34.2	8.0	87	43.7	9.5	124

การเปิดเผยรายงานความยั่งยืนของบริษัทในอุตสาหกรรมที่มีใช้การผลิตคิดเป็นคะแนนรวมเฉลี่ย 41.98 คะแนน โดยอุตสาหกรรมที่มีค่าเฉลี่ยการเปิดเผยรายงานความยั่งยืนสูงสุดคืออุตสาหกรรมทรัพยากร คะแนนรวมเฉลี่ยเป็น 46 คะแนน ในทางกลับกันอุตสาหกรรมที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในอุตสาหกรรมการผลิตคืออุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 34.20 คะแนน ซึ่งอุตสาหกรรมที่มีการเปิดเผยความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม มากที่สุดคืออุตสาหกรรมเทคโนโลยีเช่นเดียวกับอุตสาหกรรมการผลิต โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 6.10 และ 26.40 ตามลำดับ ส่วนอุตสาหกรรมที่มีการเปิดเผยความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมมากที่สุดคือ อุตสาหกรรมทรัพยากรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.0 ทั้งนี้อุตสาหกรรมที่มีการเปิดเผยด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดคือ อุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์ คิดเป็น 5.10, 18.20 และ 10.90 คะแนน ตามลำดับ ทั้งนี้คะแนนการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนของอุตสาหกรรมที่มีใช้การผลิตมีการเกาะกลุ่มกันสูงยกเว้นอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์

การอภิปรายผลการวิจัย

การเปิดเผยรายงานความยั่งยืนตามเกณฑ์ Global Reporting Initiative หรือ GRI เป็นหลักการที่นำไปใช้ในบริษัทใหญ่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ กลุ่มที่เป็นอุตสาหกรรมการผลิตมีแนวโน้มที่จะเปิดเผยรายงานความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมมากกว่าบริษัทฯ ในกลุ่มที่มีใช้อุตสาหกรรมการผลิตเนื่องจากการผลิตส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Galbreath (2006) เพราะการผลิตต้องมีการใช้พลังงานที่สูง ใช้สารเคมี และทรัพยากรที่ไม่สามารถย่อยสลายตามธรรมชาติได้ ที่ว่าอุตสาหกรรมการผลิตมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วซึ่งจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบธุรกิจอย่างสม่ำเสมอไปถึงกลยุทธ์ความยั่งยืน ทำให้อุตสาหกรรมการผลิตมีการดำเนินงานจัดทำรายงานการเปิดเผยเรื่องความยั่งยืนเพื่อให้ส่งผลดีต่อภาพลักษณ์ของกิจการและคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายนอกและภายใน (Buallay, 2020)

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนในปัจจุบันส่วนมากจะเปิดเผยในบริษัทที่มีขนาดใหญ่ที่มีส่วนได้เสียต่อสาธารณะ และมีแนวโน้มในการเปิดเผยที่มากขึ้นเนื่องจากความตระหนักถึงด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมของผู้ถือหุ้นที่มากขึ้นนอกจากความตระหนักด้านผลการดำเนินงานด้านการเงินเพียงอย่างเดียว ดังนั้นการเปิดเผยรายงานความยั่งยืนทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม จะสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่องค์กร และจากผลการศึกษาของงานวิจัยชิ้นนี้ องค์กรมีการเปิดเผยด้านรายงานความยั่งยืนคิดเป็นค่าเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ 50 ของคะแนนเต็มเกณฑ์การเปิดเผยรายงานความยั่งยืนตามเกณฑ์ Global Reporting Initiative ดังนั้นควรมีการส่งเสริมให้กิจการมีการเปิดเผยรายงานความยั่งยืนให้มากขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้ใช้ข้อมูล

นอกจากการเปิดเผยข้อมูลในตลากลหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแล้ว ตลาดหลักทรัพย์ MAI ก็ควรมีการคำนึงถึงการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง หากงานวิจัยในอนาคตมีการเปรียบเทียบการเปิดเผยข้อมูลระหว่าง 2 ตลาดนี้ก็จะทำให้เกิดความตระหนักถึงและการให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนของบริษัท ทั้งนี้การใช้กรอบรายงานการเปิดเผยข้อมูล

รายงานความยั่งยืนนั้นมีหลากหลายกรอบนอกจากกรอบ Global Reporting Initiative เช่น ISO 26000, UN Global Complex เป็นต้น หากงานวิจัยในอนาคตได้นำตัวชี้วัดการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนเหล่านี้ไปใช้อาจก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้ที่เกี่ยวข้องมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาโดยการเก็บข้อมูลภาคสนามจากผู้บริหารบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนรวมถึงนโยบายในการดำเนินการด้านการเปิดเผยข้อมูลรายงานด้านความยั่งยืน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ครอบคลุมยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการเปิดเผยด้านรายงานความยั่งยืนของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เนื่องจากในรายงานนี้มีการเปิดเผยด้านรายงานความยั่งยืนคิดเป็นค่าเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ 50 ของคะแนนเต็มเกณฑ์การเปิดเผยรายงานความยั่งยืนตามเกณฑ์ Global Reporting Initiative ดังนั้นควรมีการส่งเสริมให้กิจการมีการเปิดเผยรายงานความยั่งยืนให้มากขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้ใช้ข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2565). *ตลาดหลักทรัพย์กับความยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- Buallay, A. (2020). Sustainability reporting and firm's performance: Comparative study between manufacturing and banking sectors. *International Journal of Productivity and Performance Management*, 69(3), 431-445.
- Freeman, R. E. & Reed, D. L. (2010). Stockholders and stakeholders: A new perspective on corporate governance. *California Management Review*, 25(23), 88-106.
- Galbreath, J. (2006). Corporate social responsibility strategy: Strategic options, global considerations. *Corporate Governance: The International Journal of Business in Society*, 6(2), 175-187.
- Garza-Reyes, J. A. (2015). Lean and green—a systematic review of the state-of-the-art literature. *Journal of Cleaner Production*, 102, 18-29.
- Luo, L., & Tang, Q. (2023). The real effects of ESG reporting and GRI standards on carbon mitigation: International evidence. *Business Strategy and the Environment*, 32, 2985-3000.
- Yigitcanlar, T., & Lee, S. H. (2014). Korean ubiquitous-eco-city: A smart-sustainable urban form or a branding hoax?. *Technological Forecasting and Social Change*, 89, 100-114.

Yiu, D. W., Lau, C., & Bruton, G. D. (2007). International venturing by emerging economy firms: The effects of firm capabilities, home country networks, and corporate entrepreneurship. *Journal of International Business Studies*, 38, 519-540.

